

Sárospataki
Ifjusági Közlöny

Főszerkesztő: Darányi Lajos
Társszerkesztők: Csathó József, Harsányi László, Harsányi György
Felelős szerkesztő: Kovács József

TARTALOM:

Darányi Lajos: A mai pataki diákok üdvözlete a megalakult „Régi Pataki Diákok Országos Szövetségéhez.” — Zsiros József: Október 6.-án... (Költemény.) — Marton János: A Sárospataki Főiskola jelen céljairól és problémáiról. — Györy Kálmán: A halott gárda. (Költemény.) — Vitéz Somody János dr: Ünnepi beszéd... — Csathó József: Kiss Elek. — H L.: Okt. 6-ika, emléktáblaleleplezési ünnep és a Pataki Diákok Országos Szövetségének megalakulása. — Dr. Révész Kálmán: Írásbeli tételek az 1929. évi szeptemberi lelkészképesítő vizsgálatokra. — Hírek.
A kiadóhivatal üzenetei.

Megjelenik július és augusztus kivételével havonta egyszer. Szerkesztőség és kiadóhivatal: Sárospatak. — Kollégium. Előfizetés: Egész évre ... 4 pengő Félévre ... 2 pengő

Czeisler Izidor

divatáruháza

Sárospatak

(a Kossuth Lajos-utcán)

Állandó raktár: férfi-, női- és gyermek-harisnyák, zoknik, sapka, kalap, ernyők, katonai cikkek, csipkék, rövid-, és kötöttárúk, illatszer, pipere, férfi- és női fehérneműk.

Csicsery József

cserépkályhaüzeme

Sárospatak

mely Zemplénnvármegyében
a legrégebb és legnagyobb.
∴ Alapított 1902-ben

Készít a sárospataki legfinomabb tűzálló kaolinból a legújabb modern stílusban és kivitelben mindenféle színben és nagyságban cserépkályhákat, kandallókat és takaréktűzhelyeket. - Továbbá ócska kályhajavítások, átrakások vidéken is gyorsan és pontosan eszközöltetnek.

Kályhámért 10 évi jótállást vállalok
Olcsó árak! Előzékeny kiszolgálás!

A m. kir. Koronaörség szállítója!

Cím:

Csicsery József, kályhás
Sárospatak

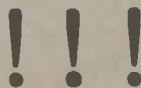
Kitüntette Budapesten 1920-ban.

Koncz Ferenc

angol és francia cipész

Sárospatak,

(a református templomközben)

Megrendelésre készít elsőrendű férfi és női cipőket, csizmákat, varrott és szegezett talppal a leg-egyszerűbbtől a legfinomabb kivitelig, melyekből állandó raktára is van. csaki- elsőrendű anyagból, szolid árak mellett. Javítások gyorsan és gondosan eszközöltetnek.

MOLNÁR

JÓZSEF

ÚRI ÉS NŐI

FODRÁSZ

SÁROSPATAK

(Rákóczi uccán, a ref.
egyház épületében.)

Pontos kiszolgálás

**Diákság részére
kedvezményes árak!**

Sárospataki
Ifjúsági Közlöny

XLIV. évfolyam.

Október hó.

1928.

Főszerkesztő:

Társzerkesztők:

Felelős szerkesztő:

Darányi Lajos

Csathó József, Harsányi László, Harsányi György

Kovács József

A mai pataki diákok üdvözlete a megalakult „Régi Pataki Diákok Országos Szövetségéhez.”

— Tolmácsolta: Darányi Lajos főiskolai szénior. —

Engedtessek meg nekem, hogy most ne tudjak másról, csak arról, hogy pataki diákok között vagyok. Engedtessek meg nekem, hogy a sárospataki református főiskola egyetemes ifjúsága nevében az itt összegyűlt régi pataki diákokat édesapánknak nevezem. Így aztán nagy nap a mi napunk, mert a pataki diáknak mindig ünnepet jelent az, ha „bejönnek” hozzá. Ez maga elég indok mindig arra, hogy elengedjék óráról, hogy ott lehessen a szülőt hozó vonat érkezésénél, kikísérje ismét a távozó kedvest férfiúi vigasztalások közepette. Nagy nap hát a mai nap a pataki diákoknak, mert ma igen sokan bejöttek hozzá.

Egy másik ok is van az örömré. Az apák és fiak között mindig van eltérés, távolság. A zsidó nép nagy prófétája, Malakiás, epekedve várja Illyést, aki „az atyák szívét a fiakhoz fordítja, a fiak szívét pedig az atyákhoz.” Hogyne ujjongna hát a mi lelkünk, mikor ebben a napban a titokban óhajtott Illyés-járás napra ismerttünk rá!

A mai pataki diákság és a régi pataki diákok között először azért van távolság, mert mi, a maiak, nagyon komolyan vettük a régiek, az apák sablonos szavát: „legyetek különbek, mint mi voltunk!”

Másnak kell lennie a pataki diáknak ma azért is, mint régen, mert az igények nőnek.

Elmondok egy kis történetet.

Ez a vastag falú anyaiskola ma is annyi épületből áll, mint nem tudom, hogy hány évvel ezelőtt. Hát itt régen a kaszinónak két terme volt. De aztán jött a cserkészmozgalom, a korrallal nőtt az igény és a kaszinó egyik termét átalakították — cserkészotthonná. — A széniori hivatalnak is két szobája volt. Jöttek — szintén a korrallal — a nőtlen tanárok és az egyik szobát elvették tanári lakásnak. — Az idővel a nagykönyvtár könyvei is szaporodtak; hely kellett. Elfalaztak egy folyosót és lett hely.

Igy nőnek és így követelnek helyet a korrallal jövő igények a pataki diákéletben is. Csakhogy mi ezt az egyből kettőt csinálódó, „oszlódó“ politikát nem követhetjük. A pataki diákságnak, ha meg akar felelni a követelményeknek, nőnie kell az igényekkel.

Ezért kell nekünk nagyobbaknak lennünk. És — hála Istennek — a pataki diák akar is nagyobb lenni. Lelkes, sokat akar. Esménye: az imádságos lelkű profétaság.

Itt kér a pataki diákság az apáktól más bánásmódot. — Ha az ifjú, lelkes, vakmerő pataki diák akár mint legátus, akár mint látogató kifejezést ad tenniakarásának, ha a mindenre képes lélek kívül kipirult arcára, ne öljenek meg benne — mint eddig — minden vakmerőséget és odaadást ezzel a nemzetölő mondással: Öcsém, majd letöri az élet, én is voltam fiatal. A pataki diák sohasem mondhatja azt magáról, hogy csak volt fiatal. A pataki diák mindig Krisztusban legyen . . . Aki pedig Krisztusban van, új teremtés az . . . A lelkesedés, a vakmerő hit öntött acél, ha összetörik, forrasztani nem lehet.

Ez a mai nap nagy megnyugvást ad nekünk, hogy az apák jobb apák lesznek. És mi, fiak is igérjük, hogy jobb fiak leszünk. A jó fiúnak egyik ismertető jegye az, hogy szorgalmasan ír haza levelet. Hadd ajánljam fel azért minden régi pataki diáknak, minden apának, a mi fiúi szeretetünktől sugárzó, tintává izzadt vérünkkel írt levelünket: a negyvennégy éves Sárospataki Ifjúsági Közlönyt. Nyissa meg ajtaját előtte minden régi pataki diák. Tegye azt a maga ügyévé is. Patak- és ifjúságszeretete találja meg a Közlönyt és pazarolja rá gazdag szive néhány lehulló morzsáját.

A mai pataki diákság a régi pataki diákok részéről igen nagy szeretetet tapasztalt. Nem mondhat azért többet, mint hogy ezt a szeretetet elfogadja fiúi örömmel.

Ez az, amit — Isten jóvoltából — az ember tehet: ad és elfogad. Ennél már csak Isten nagyobb, Aki áldja meg úgy az adó, mint az elfogadó pataki diákokat minden áldásával!

Október 6.-án

(az elesett pataki diákok emléktáblája leleplezésekor.)

Világok Ura,
 Elődbe omlik a testünk, a lelkünk
 S riadtan jajdúl ajkunkon az ének; •
 Világok Ura, zokogva kérdezzünk:
 Mikor lesz vége
 Az ezeréves magyar temetésnek? . . .
 Ezer éve a harcok dáridóján
 Magyar keblekből vérrózsák fakadnak
 Ezer éve, hogy feltámadt az ármány,
 Gyilkolva szaggat
 S készíti gyászát Muhinak, Aradnak.
 Anyák lelkéből reménységet rabol,
 Mátkák szerelmét galádul széttépi, —
 Jaj, ássák a sírt szüntelen valahol
 Bomlott kufárok hiúszegő cselédi
 Szentségtaposó gögjük tivornyája
 Kinná dermeszti a szivekben a vért,
 Ezer esztendő fojtott zokogása
 Zengve-zúgva lázad: miért, óh, miért?? . . .

Halnvágyó nép a temetőt járja,
 Égő keservvel siratja a multat.
 Meghalt a jókedv tüzes muzsikája
 S a magyar égről
 A fénycsillagok örökre lehulltak . . .
 Jövendők ormán alszik minden lélek. —
 Sasszárnyú dalokban összetört a hit.
 Gögicsélő ajkak epedten égnek. —
 Az élőket a megholtak keresik:
 És a szivekben
 Megmozdul a vér fagyott óceánja,
 Fakúlt szemekből égi szikra lobban
 S mint mennydörgésben a búsult ég átka
 Hősök lelke ver
 A megtépett, koldús, ványadt karokban;
 Orkán orgonáján harsog tüzes átok
 Aradi mártýrok esküdnek benne
 Nótázva indul a vészben utánok
 Egy új ezer év ifjú regimentje.

S minden, ami fáj: szenvedély, vágy, bánat,
 Rongyolt életünk s az emésztő halál,
 Hitvesek csókja
 És imádsága az édesanyáknak
 A csodák hajnalán egymásra talál,

Hol zúgó csaták vérfakasztó poklát
 Roskadó keblek kínja gyújtja lángra,
 Tiprott hazában
 Ősi jogát védi a szent szabadság
 Megcsúfolt, harcos, büszke oroszlánja;
 S megremeg reá a doberdói fensík
 S lengyel mezőkön a vérázott avar,
 Tetemre hívja porladó hőseit
 Véres tetemre a megkínzott magyar!

Világok Ura,
 Elhal szívünkben a százados zsoltár,
 Csendes zokogás minden dobbanása.
 Világok Ura, vezérünk Te voltál,
 Nézd, hű népednek nincsen már hazája,
 Lehullott, mint egy boldogító álom
 Viharos, villámos, sötét éjszakán;
 Hiába halt meg az a Tizenhárom,
 Hiába folyt vér a gyilkoló csatán . . .
 De ha zendül a harcok riadója,
 Csodákra ébred a bűzhödtt világ,
 Égető átkát a szívünk kiszórja,
 Pusztítva a gazok tébolyúlt hadát
 S törhet ellenünk hullarablók raja
 Széjjelszaggathat százezer halál,
 A vérünket is sárba taposhatja,
 Velünk az ősök diadalma jár,
 A hadak útján hős vitézek várnak,
 Kik megszentelték a gyilkos világot,
 Győzelmi harcán szent magyar hazánknak
 Glóriás fővel elmegyünk Hozzájuk! *Zsiros József.*

~~~~~

A Sárospataki Főiskola jelen céljairól és problémáiról.

Irta és a P. D. O. Sz. alakuló gyűlésén felolvasta *Marton János* theol. professor.

Nagyon gazdag programja van a mai napnak. De többen úgy gondoltunk, hogy a Pataki Diákok testvéri közösségében, akkor, amikor közletről s távolból a lelki idetartozás kifejezhetetlenül mély érzésével eljöttetek a drága, a feledhetetlen, a szívből soha ki nem téphető Alma Mater kebelére, egyet el nem hagyhatunk. Már csak azért sem, hogy valóságos, megfogható, termékeny és áldott kezdések induljanak ki a mi diákszövetségünkől. Úgy gondoltuk, hogy nem mellőzhetjük, hogy, ha futólag, ha röviden, ha néhány perc alatt is, de fel ne tárjuk a sárospataki főiskola mai kérdéseit, rossz magyarsággal kifejezve: aktuális problémáit.

Luther azt mondja egy helyen : az egyház kincse az evangélium. Mi minden megnyilatkozásunk s egész összefüvetelünk középpontjába azt szeretnénk állítani, hogy Patak igazi kincse a pataki lélek ; Patak kincsei azok, akiknek személyiségében ez a lélek él. vagy valaha a történelem folyamán élt s ma sírjaik mélyéről is hat. A mi örömkünk és legfőbb célunk ebben a lélekben való gyarapodás ; ennek a magunkba szívása, ennek az újból és újból való átölelése és ennek a szertevitele a mi egyéni életünk és az egész magyarság hasznára. Ez a lélek a történelemben megdicsőítette magát. Ez a lélek a nemzet örök életének a szolgálata volt. Sokszor úgy tünik fel előttem, hogy symbólumként már az alapítás óta, a kezdet kezdetétől ott lebeg ez a lélek főiskolánk története felett. Egy meggyöjtört, küzdő, aggódó, vívódó lélek ez. Az alapító főúré, a Perényi Péteré. Neves történetirő mondotta Perényi Péterről, hogy kapzsi, önző és haszonratörő politikus volt. Azonban Perényi Péterről lehetetlen nem látni, hogy amikor hosszú ideig, 6 évig tartó fogságából, amelyben csaknem learatta életét a halál, — Bécsujhelyből intézkedéseket tesz a pataki templom-építés folytatására, a tetőzet elkészítésére, a bibliának képekkel való illusztrálására, olyan alkotások létesítésén töpreng és olyan források megnyitásán dolgozik, amelyeken egy nemzet örök élte nyugszik. — Ezek : Isten háza és Isten igéje. Szentség gyanánt él ez a szolgálat a nagy fejedelemasszony, Lorántffy Zsuzsánna lelkében is. Fennmaradtak a gyönyörű szavak, amelyekben az élő Isten színe előtt nyilatkozott a főiskola és a diákság támogatásáról : „Te látod Isten ; mint az Édesanya a magzatit ; az Dajka az ő kicsinydedit : úgy igyekeztem nevelni Istennek és szegény Hazánknak szolgálatjára.“

A szeplőtlen tisztaságú magyar nemzeti lélek, amely ennek a helynek a sajátja, veszedelem idején rettenthetetlen bátorsága lesz és hősieks elszántsággal kész odaadni az életet a megtámadott földért és a megtapodott magyar igazságért. A vértanúság szelleme ebben itt meg olykor-olykor. Itt kellett a pataki vár sub rosa termében megkötni a Wesselényi-féle összeesküvést. Joggal mondja Petőfi Patakról : „Patak . . . szent város. A magyar forradalmak oroszlanbarlangja. Itt tanyáztak a szabadság oroszlanjai.“ Az 1697 iki hegyaljai zendülésben egyetlen litterátus egyén vett részt : Kabai Márton kálvinista pap. Mikor a felkelést vérbe fojtotta Savoyai Jenő herceg megbízásából Weaudemont tábornok, ez mielőtt kerébe törette volna Kabait, azt kérdezte tőle, hogy pap létére hogy keveredett a csőcselék lázadók közé. A pap erre azt felelte : Dulce et decorum est pro patria mori. A felelet annyira megtetszett a francia eredetű tábornoknak, hogy életben hagyatta Kabait, aki 1669-ben a mi beiratkozott diákunk volt. Ami téves, meggondolatlan, torz és zavaros formában jelentkezett a szürke, kis volt pataki diákban, az egész nemzetet örök eszménnyel betöltő erővel lett testté a magyar történet két legdicsőségesebb alakjában, II. Rákóczy Ferenben és Kossuth Lajosban, akiknek halhatatlan lelke mindörökkre betölt itt mindeneket.

Meg kell említenem, hogy Kazinczyban, a nagy irodalmi reformátorban, aki szintén a mienk, a nemzeti lélek európai látókörrrel

párosul, továbbá, hogy a pataki szellemhez hozzátartozik szokásokban, életmódban, jellemben az a puritánizmus, amelynek világszerte Kálvin János megtestesülése, aki nemzetközi nagy lelki hatalom birtokában szegényen hal meg, akinek mikor a pápai bitoros hatalom a palotáját keresi, a bibornokot elvezetik egy kis házba, amelyben a reformátor lakott, az a reformátor, akiről azt is feljegyezték, hogy betegsége idejére nem fogadta el a fizetését, mert azt mondta, hogy nem szolgált meg érte. Diákjainkban gyakran az ilyenféle igénytelenség, önzetlenség, aranybecsületesség, megbízhatóság, hűség és munkabírás cicomátlan hősei mentek ki a magyar közélet tereire.

Lángoló nemzeti érzés, európai látóköri puritán jellem —, mindez megszentelve a Krisztus evangéliumával, akin fundáltatott itt minden, mint szegeletkőn, — néhány vonása a pataki szellemnek és ebből az áttekintésből az is kitűnik, hogy a nemzet örök életének szolgálata főiskolánk szellemében azt a változatot tünteti fel, hogy főiskolánk mindig azt adta a magyarságnak, ami abban a korban éppen élet-szükséglet volt a magyar nemzet fennmaradására nézve.

1918 után, a magyar összeomlás idején nyomban beláttuk, hogy itt, főiskolánkban a keleti végvár éber lelkének kell égni. A megszállottak rémes, fekete éjszakájába át kellett ragyogni annak a ténynek, hogy világok összeomlása közepette is áll ez a világító torony, amelynek vész nem árthat; büszkén emelkedik egy sziklavár, amely ledönthetetlen.

Két feladat azonnal tisztán bontakozott ki előttünk. Az egyik, hogy ennek a helynek nemzetmegtartó szellemét minél szélesebb körbe kell bevinnünk a nemzet legmélyebb rétegéig — s a másik, hogy ezt a helyet otthonná kell kiépítenünk a tanulmányi és diákságot az internátusok felépítésével. Az internátusok közt mindig gondolunk elengedhetetlenül a theologiai internátusra is, mint a lelkipásztori lélek nevelésének egyik nélkülözhetetlen eszközére.

Taktikai szempontból hibát követtünk el a jogakadémia feladásával, — jól esik hinni — kényszerű szüneteltetésével, mert amíg bujdosó és menekült egyetemeink vannak, a mi koronánkban se lett volna szabad egyetlen gyémántnak se kitörni. De magasabb nemzeti érdekből vállaltuk a tanítóképzővel adott szerényebb, de a magyarság szívéig leérő munkát.

Mélységes sajnálattal, de még meg nem rendült bizalommal jelenthetjük ki, hogy ezek a mozgalmak még mindig nem jutottak tető alá.

Pedig körülöttünk a határ kezd megszilárdulni. Magyar fiaink túlról elmaradoztak.

Pedig hogy jöttek ide. Folyón átúsztak, úttalan úton csapattól szökdösve vonultak. Töltések, fűzesek védelme alatt lopóztak. Toronyirányba mentek. Nagy messziről integetett lelkük elé egy drága ház, amelynek még körvonalait sem látta szemök. Vasra verték őket, zaklatták, megbírságotlák, tisztátalan helyekre bezárták, szülei házukból elhurcolták, megverték őket, rájuk lövöldöztek azért, mert az ő szí-

vők nem tudta elhinni, hogy többé nem mehetnek oda tanulni, ahová véreik századokon át jártak. A pataki diákok hőskölteményének ez a fejezete még nincs megírva. Az internátusépítésnél rájuk is gondolunk. Helyük üres. Szállást készítünk nekik. Bárcsak tudná meg fájó lelkük, hogy várjuk őket.

A vallás- és közoktatásügyi miniszter úr juniusi látogatása a főiskola és internátusai hivatása elé egy újabb változatú célt tűzött. Arról volna szó, hogy klasszikus gimnáziumunk egy életrevaló béké-
kációval modern nyelvet, nevezetesen angol nyelvet is tanítana — olyan intenzitással, hogy a főiskolánkból kikerültek alkalmasak volnának a nemzeti szempontból mérhetetlen jelentőségű angolszász kapcsolatok felvételére, folytonos erősítésére és teljes kiépítésére. Az internátusok is kellő nevelő személyzettel és angol nyelvű tanerőkkel ellátva a legteljesebb mértékben szolgálnák ezt a célt és internátusainkban egyik pavillon a legmagasabb társadalmi osztályu és vagyoni helyzetű ref. családok gyermekei számára rendeztetnék be, hogy az ilyen családok ne kényszerüljenek a minden modern igényt kielégítő ref. középiskolai internátusok hiányában fiaikat róm. kath. internátusokban elhelyezni.

Az internátusi célra van már az államtól évi 30.000 pengő segély 35 évre; az új elgondolással kapcsolatban szives volt a miniszter úr megígérni 35 évre még 40.000 pengő évi annuitásos összeget. A kitűnő Kornis Gyula államtitkár szept. 27 ikén e kérdésekkel kapcsolatban folytatott tárgyalásokat az előljárósággal itt Sárospatakon.

Minden figyelmünk és érdeklődésünk kíséri a miniszter által is lelkesedéssel vallott eszmét. Újabb, nagyobb, sőt a legnagyobb feladatok végzésére is készen vagyunk. És bárcsak ne állanánk meg a tervezgetésnél. Egy olyan magyar világban, amely nyomorúságában mintha végzetes haláltáncot járna, sokat jelentene a ref. közélet leendő vezető férfiainak Sárospatakon való nevedése.

De mi az internátusok építésével szeretnénk megőrizni azt a hagyományt is, hogy Patak a szegények iskolája. Ma a helyzet az, hogy a teljesen segély nélküliek, a falvakból a tiszteletes lelkész és tanító urak által beküldött vagy behozott Tompa Mihályok itt nem tanulhatnak a feltétlenül mindenki által fizetendő költségek nagy összege miatt. Évente 15—20 diák számára 500—500 pengőre volna szükségünk, hogy magyar kálvinista östehetségeket a porból kiemeljük. Mai szabályaink szerint előbb itt kell beválni annak, aki később jelentékenyebb segélyezést kap. Ezt a kínai falat új források megnyitásával kell ledöntenünk. E kis igényű fiúk konviktusában aztán kis adományok is elkelnek. Egy putton szőlő, egy véka alma, néhány kiló dió hallatlan örömet okoz nekik. Lelkesedésük tetszészaja a szüi-szüi indiánok érzésvilágát is megszégyeníti a rájuk való kedves emlékezés miatt. Ezek az igazi, kis bőségek mendurok.

Amikor szolgálattételének újabb magaslatára akarjuk emelni a főiskolát, olyan tanári karra is gondolunk, amely a magyar földekről a tanítás mestereit hozza ide. Ez anyagi kérdés is. Comenius Amos Jánosnak Lorántffy Zsuzsánnának olyan fizetést állapítottak meg, amely

békebeli 6000 frtnak felelt meg. Esmény az, amiről beszélek. De eszményeket is kell kitűzni.

De tulajdonképpen az anyagi ellátás tekintetében a magyar tanár álma ez: csendes, nyugodt családi házban a tanári életmunka folytatásához kívánatos olyan megélhetés, amely lehetővé teszi, hogy a tanár diákjainak és könyveinek éljen — s közéleti szereplésre is minden anyagi számítástól mentesen gondolva.

Feltétlenül szükséges aztán tanárember számára a nyári szünidők alatt hazai és külföldi tanulmányútak tétele. Nagyon sürgősen kellene annyi 500 pengő, ahány tanárt akarnánk nyaranta tanulmányútra küldeni. Nemcsak ismereteik felfrissülésére, látóköriük folytonos táglására gondolunk. Nekünk új élettypust kell iskoláinkból kibocsátanunk. A mai lateiner-typus egyoldalulag nőtt. Nagy gyakorlatiasságot kell az iskolából útravalóul adni, mert a magyar élet nehéz. Annak elhordozására képesíteni kell. Már a cserkészet is rendkívüli változást jelent. Meg kell ismerkednünk az angol és amerikai életre nevelés gyakorlatiasságával, hogy gyökeres változást tudjunk létrehozni. Angliába —, Amerikába évi 1000, illetve 2000 pengő volna szükséges egy-egy tanárnak.

Problémáink közül kihagyhatatlan a főiskolai nagykönyvtár fejlesztése. Rákóczy Zsigmond meghozatta ide a párizsi polyglott bibliát és a Mercator atlaszát, a kor híres kiadványait. S amint gazdag ez a könyvtár a régi magyar irodalom termékeiben, úgy legyenek ott polcain a mai tudás művei is.

A tanítóképző-intézet visszavételével, modern, a legmagasabb igényeket is kielégítő internátusaink felépítésével, a magyar őstehetiségek erőteljes felkarolásával, a tanári életmunka folytatásához kívánatos nyugodtabb anyagi helyzet biztosításának nagy tanítómestereket vonzó megvalósításával, a hazai és külföldi tanári tanulmányutak rendszeresítésével (diákjaink számára számos alkalom van külföldi tanulmányútak tételére) — a főiskolai nagykönyvtár mai színvonalra emelt dotációjával — még ma is, amikor az uniformizált közoktatásügy az állami törvények keretei közé illeszti iskolánkat, — gondolhatunk arra, hogy az átlagon, a legális követelményen felül pluszmunkával és mélyebb, eredetibb, önállóbb elgondolással kifejleszteljük a saját nevelésményünket.

Azért várjuk az 1931-ik évet, főiskolánk alapításának négyszázados évfordulóját, hogy a 400 éves szolgálat után juttassa a magyar állam főiskolánkat abba a helyzetbe, hogy itt olyan munkát végezhessünk, amely eszményeinknek megfelel.

Ezzel az évfordulóval kapcsolatban feladatunkül érezzük főiskolánk történetének megírását, forrásanyagunk főbb részeinek publikációját, azoknak a személyiségeknek élettörténete felmutatását, akikben a pataki szellem incarnálódott. Meglevő plakettjeink és emléktábláink mellé fényes múltunk még sok emlékének számos jelével kell teleszörnünk iskolánk és ősi városunk falait, beszélő bizonyágokkal, amelyek mellett az utód „óhajt, remél, hisz és imádkozik.“

Hálánk meleg szava és szívünk szeretete illesse a pesti diák-

szövetséget, hogy eddigi alkotásaival, kiadványaival és tömörülésével az úttörő és seregyűjtő munkára vállalkozott.

Mert mit tehet a Pataki Országos Diákszövetség aktuális kérdéseinket illetőleg?

Szóval röviden megmondható: Fogadja szívébe azokat tegye minden egyes külön külön ezeket a maga ügyévé is, amely reá is tartozik. De ezenfelül amíg maga is mindent megtesz a szerencsés megoldásért, nyerjen meg szíveket, másokat is lelkesítő munkásul Patak számára.

A diákszövetség az a szerv is, amely a főiskola hű fiainak gondolatait és áldozatait eljuttatja a főiskola hivatalos vezetőségéhez — vonatkoznak azok a főiskola egészére vagy közelebből az ifjúságra.

A terhek vállalása a nagy kérdések megoldásánál természetesen elsősorban az egyetemes református egyházé és a magyar államé. Azonban a diákszövetség tagjai erkölcsi, szellemi és közéleti súlyjukkal képviselhetik a főiskola magas érdekeit a ref. egyházzal és az államhatalommal szemben ezentúl erőteljesebben, rendszeresebben és szívósabban, mint eddig, mert erre szükség van.

De amennyiben ismert viszonyai miatt az egyetemes ref. egyház és a magyar állam is korlátozott anyagi eszközökkel rendelkezik, társadalmi áldozatkészséggel, ennek a felkeltésével kell virágzásban tartani egy olyan intézményt, amely nemzeti kincs számba menne kerek e világon mindenütt. Vegyük munkába, hogy főiskolánk körül melegen dobogó szívek vonjanak élő sövényt. Mert megvalljuk azt is, hogy előttünk az eszmény azért még ma is az államtól független, önmagát fenntartó, autonom iskola, amelyet élő áldozatkészség táplál.

Nem teszünk konkrét indítványt rá, de el tudunk képzelni a Pataki Diákszövetség tagjai által olyan mozgékony, lelkes munkát, amely oly nagy számát toborozná össze a sárospataki főiskola barátainak, akiknek egyenként csekély anyagi támogatása összeségben mégis jelentékeny összegű anyagi támogatást képviselne a mi nagy céljainkra. A supplikáns diákot valamiképpen helyettesítené a csekklap. A diákszövetségnél 800 cím állt a rendelkezésünkre, tagúl jelentkezett eddig 200 nál több. A főiskola barátainak száma a lelkes megszervezéssel néhány ezerre felmehetne.

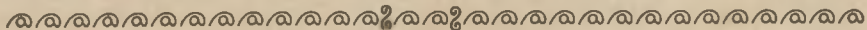
A főiskola anyagi ügyeit illetőleg az a valóság, hogy bármennyire vannak is birtokai az intézetnek — a főiskola nagy céljaihoz képest anyagiakban szegény. A világháborúnak óriási áldozatokat hoztunk. 1914-ben a főiskola tőketermészetű vagyona volt 1,338.893 K. Ebből jegyzett hadikölcsönként 778.000 K-t. Ennek a sorsa ismeretes. A többi tőkét sújtotta a devalváció. Úgy, hogy a főiskola vagyona ma tőkében csak mintegy annyi, amennyi volt a háború előtt a tőkéből származott jövedelme.

De minket fogva tart a főiskola felséges missziója. Istennek itt ismét céljai vannak. Ő fel fogja használni régi, hűséges, dicsőséges, soha meg nem vénhedő eszközét, az öreg főiskolát, hogy vele is siessen a megalázott szegény magyar nemzet felemelésére. A nemzet

ébredtő és feltámasztó nagy erők közt mi teljességgel nem hiányozhatunk. Nekünk az elsők közt kell dolgoznunk Hogy munkálkodhasunk, várjuk az új idők fejedelmi alapítványtevői, a Pálóczy Horváth Máriák és Mudrány Andrások után az új Pálóczy Horváth Máriákat és Mudrány Andrásokat és a szívek megnyerésére a volt pataki diákok figyelmet, érdeklődést, szeretetet, áldozatot nyújtó és ébredtő missziói munkáját, hogy főiskolánk a szerte e hazában mindenfelé megelevenedő iskolákkal együtt végezhesse a nemzet örök életének szolgálatát az idők végezetéig.

Felemelem szemeimet, keresem az összes volt pataki diákokat, élők s holtak közül beláthatatlan nagy gárda mozdul meg előttem, — élővé lesz a „rongyos gárda” — s esengem, hogy a tájak legyeknek fehérek az aratásra, a sárospataki főiskoláért folytatandó áldott, termékeny munkára.

A halott gárda.

— Irta: Győry Kálmán. —

A magyar föld minden tájáról
 Ünneplők komoly serege gyűlt fel.
 Akiket egykor a főiskola
 Bocsátott útnak: jönnek szent tűzzel.
 Mind, kik még élnek, hogy e nagy napon
 Szemük gyászoló könnyre fakadjon.

Mert újra ütött az óra, mikor
 Az ősz bús ködén fájó szó sir át . . .
 Az Alma Máter, mint szent Nagyasszony
 Veszi számba sok elhullott fiát.
 Hogy hős nevöket márványba írva,
 Balzsam legyenek nagy fájdalomkra.

Ezért gyűltek az élők sorra fel,
 Ki magát Patak fiának vallja,
 S szívet nyit nemcsak piros örömré,
 Hanem a láncként sápasztó bajra,
 Hogy könnyétől . . . ő mily szép szivárvány
 Fényesebb legyen a hősi márvány.

És kik ott voltak, hol csak férfi kell,
 Hiányozhatnak innen most azok,
 A nagy feledés éjét áttörő
 Napként ragyogó diák csillagok . . . ?
 Kérdő szemem az égre vetem :
 Eljöttek-e hát . . . ? mondjátok nekem !

Igen, eljönnek...! fent a zeniten,
 Ahová fel a képzelet száll csak:
 Az örök Hadúr láng szeme előtt
 Hősi halált halt diákok állnak...
 Áldott szavával alig hogy áldja:
 Indúl dübörgőn a **halott gárda**...!

Ime a magas eget a földdel
 Összekapcsoló őszi nagy ködön
 Számum szeleként zendülve-zúgva
 A **halott gárda**... nézzétek, jön, jön...!
 S felderül az ősz iskola orma,
 Ahogy előtte megállnak sorra.

Ó milyen szépek! látod-e testvér?
 Amint itt állnak némán, vigyázva...
 Oly hallgatók... csak a szemük ég:
 Az eljövendő tavaszt szikrázza!
 Magvetői aminek ők voltak,
 Örök hálára méltó hős holtak!

Nézzétek őket! hány csókos álom,
 Hány büszke remény hullott el velük,
 Hány apa-anya gyászolja tépőn
 Azt, ki minden volt... drága mindenük...?
 ... Testvér! ámulat szava jön szádra,
 Bűvölnen mondd: a **halott gárda**...?

A **halott gárda**, mely még nem régen
 Élően vártált lengyel föld jelett...
 És hurrájával százszor megrázta
 Messze délen az olasz kék eget!
 Ők azok, kiket Kelet s Nyugaton
 Csodálat most is napsugárba fon!

Mikor így aztán végig gondolod,
 Hogy itt e hősök mik voltak néked?
 Félistenek! — kik vériük csurgatták
 Érted...! a szíved lángolni érzed...!
 Hozzájuk lépsz s a halvány, szent kezen
 Végig foly hálás könnyed melegen.

És mintha csupán erre várt volna:
 A **halott gárda** megmozdul ime,
 Sápadt arcában élet pirja gyúl,
 S ahogy egykoron, feldobog szíve!
 A délceg hősök felhőkig nyúlnak:
 Tisztelegnek a Kollégiumnak!

Látjátok őket...?! ég és föld között
 Nincs más csoda most csak e diákok!
 Hazája ellen vét árulóan,
 Aki imádvá nem tekint rájok...!
 Jöjjön hát ámulat szava szádra
 Testvér... és kiáltsd: a **halott gárda**...!

Am üt az óra, nekik menni kell,
 Fényes egébe dicső Hadúrnak...
 Érkezésükre a magas boltok
 Szemképráztató pompába gyúlnak...
 S a halvány hősök most hogy felérnek...
 Hallod...?: fogadja angyali ének ..

... Vívát hát nyugodtan ősz Alma Máter
 E modern kornak ádáz tusáit,
 Emlődön táplált élők sok ezre
 Mint áttörhetlen falanx, úgy áll itt.
 A mennyben pedig, emléked áldva:
 Óvón vigyáz rád a **halott gárda**...!

~~~~~

Ünnepi beszéd

az elesett pataki diákok 2-ik emléktáblája leleplezésekor.

Mélyen tisztelt Ünneplő Közönség!

Október 6-ika van ma! A magyar nemzet nagy gyásznapja!

A mai napon minden jó magyar ember oda zarándokol gondolatban az aradi 13 vértanú sírjához és a fájdalom könnyűiből font gyöngykoszorút hódolattal teszi le arra a szent földre, ahol haló poraik nyugszanak.

Ünnepet üllünk mi is ma itt! a világháborúban hősi halált halt pataki diákok emléktünnepét.

Mind a két ünnep gondolata azonos forrásból fakad, mind a két helyen a hazáért hősi halált halt bajtársak emléke előtt hódolunk és mégis olyan nagy a különbség a két ünnep között.

Nem azért tisztelt Ünneplő Közönség, mert az egyik országos, a másik inkább helyi jelentőségű, hanem azért, mert míg az aradi vértanúk ragyogó élet után dicstelen halállal: a gyáva zsarnokság gyilkos kezétől estek el, addig a mi diákjaink a legszebb férfigalállal, nyílt csatában, olyan halállal haltak, aminőt a csaták lánglelkű költője kiténtetésként esdve kér magának, amikor azt írja:

Ott essem el én
 A haza mezején,
 Ott folyjon az ifjúi
 Vér ki szivemből.

Ezért gyászünnep az aradi ünnep és ezért kell Patakon elné-
múlni a fájdalomnak, azért kell eltűnni a könnynek, mert akiket a
magyarok Istene arra választott ki, hogy

Holttestükön át
Fújó paripák
Száguldjanak a
Kivívott diadalra

azokat könnyezni, sajnálni nem szabad, azokat csak irigyelni lehet.

Amikor a világháború kezdetén a hódításnak saskeselyűje az
orosz szuronyok hegyére szállt és milliós tömegeket hőmpölyögtetett
a Kárpátok felé, hogy a szerb darócba öltözött gyűlölettel egyesülve
letiporjanak bennünket és eltüntessék kis országunkat a föld színéről,
a pataki diákok az elsők között voltak, akik északon és az elsők
között voltak, akik délen büszke mellüket neki feszítették az ellen-
eséges emberáradatnak.

Hogy mennyire az elsők között voltak, legjobban mutatja az,
hogy Vitek Géza már 1914 aug. 29. én, Lucskay Béla 1914 október
1-én. Balogh Gyula és Kriston Kálmán pedig már 1915-ben elesetek
abban a küzdelemben, ahol a sokszoros túlerővel szemben legtöbb-
ször nem a győzelemért, hanem csak a becsületért harcoltak. És
amikor a magyar holttestekből emelkedő hullahegyeken és a magyar
szívből kiömlő vérből keletkezett folyamok hullámverésen megtört az
ellenség ereje, ott maradtak és azért maradtak ott a mi diákjaink,
mint örökké éber előőrsök, hogy ha majd újból megharsan a harcok
trombitája, — Csaba királyfi seregével egyesülve megint az elsők
közt legyenek azok között, akik segélyre sietnek annak az élet-halál
harcot vívó seregnek, amelyik megindítja a harcot Nagymagyarország
feltámasztásáért

De hát mikor indul már meg ez a harc és ha megindul, lesz-e
nekünk elég bátorságunk, lelki erőnk és lelkesedésünk, hogy azt
szívvel-lélekkel megvívjuk?

Nem azért vetem fel ezt a kérdést, mintha nekem egy csepp
kétségem is lenne ebben az irányban, — nem azért, mintha azt hin-
ném, hogy a Rákócziak lánglelke és Kossuth Lajos lobogó lelkesé-
dése megfogyatkozik a pataki diákokban, mert hiszen mindnyájan
tudjuk, hogy a pataki diákoknak nem parancs, hanem szent üzenet
volt a behívó, tudjuk, hogy a most ünnepeltek közül is önként je-
lentkeztek a harctérre Kriston Kálmán, Lucskay Béla és Végh Zoltán,
tudjuk mi is a költővel, hogy

„Ha majd új földrengés
Rázza a világot,
Megint elmennek a
Pataki diákok“,

akik előtt olyan ragyogó példák állnak, mint Mokcsay Endre pél-
dája, aki amikor súlyos betegséggel haza került a harctérről, még
mielőtt igazán felgyógyult volna, szinte kierőszakolta a harctérre ju-
tást. Hiába mondták neki az orvosok, — írja a Fogarasi Hírlap 1916

aug. 2-iki száma, — hogy szervezete még nem bírja ki a harci fáradalmakat, — azt felelte: „Ha megettem békében a katonakenyeret, illik azért megszolgálni háborúban is“ — és kereste a maga fátumát és magyar katonához méltón 1916 júl. 22 én meg is találta.

Én tehát a pataki diákokat nem féltem és csak azért vettem fel ezt a kérdést, hogy megfelelhesünk egy másik kérdésre, amelyik egyre sürűbben kér helyet magának, amelyik mindenütt ott van, ahol hősi halottakat ünnepelnek, amelyik a pacifizmus, demokratizmus álarcába öltözve, egyre sürűbben üti föl vipera fejét, hogy megingassa a bizalmat, megtörje az egységet és lelohassza a lelkesedést és amelyik azt sziszegi felénk:

Hát érdemes volt-e a világháborúban annyi magyar vért kiontani?; hát érdemes volt-e annyi jó magyart a halál martalékául oda dobni? Kérdezem, volt-e ???

Hát én erre a kérdésre a nem pataki diákok nevében azt felelem, hogy:

„Hát érdemes volt-e most 10 éve békejobbot nyújtani ellenségeinknek; hát érdemes volt-e eldobni a fegyvereinket, védtelenül hagyni határainkat, széztülleszteni a legszebb és a leghősibb hadsereget?“

Érdemes volt-e ???

A pataki diákok nevében pedig azt felelem, hogy minket az a kérdés egyáltalán nem érdekel, mi ezt a kérdést fel sem vetjük, meg sem értjük, mert a mi hazaszeretettünk olyan talajból fakadt és olyan levegőben és napfényben fejlődött terebélyes fává, hogy a kétkedőknek, az aggódóknak, a fontolgotóknak a gyáva suttogása mi hozzánk el sem hat és mi azt a suttogást a nagymajtényi síkon felharsanó tárogató édes bús hangjától meg sem halljuk,

Mi nem nézünk
Mi nem várunk,
Ha a *Haza* hív
Talpra állunk.

És amikor mi ezt megállapítjuk, nem kovácsolunk ebből valami külön érdemet a magunk számára, nem tartjuk magunkat elsőbbrangú hazafiaknak, mint mások, mert hiszen nekünk a hazáért áldozatot hozni nagyon könnyű.

Hogy ne volna könnyű, mikor nekünk ennek az Alma Maternek a falai között mindennapos imádságunk volt, hogy „A haza minden előtt!“

Hogy ne volna könnyű, mikor mi itt azt tanultuk: „A hazáért mindent, a haza ellen semmit!“

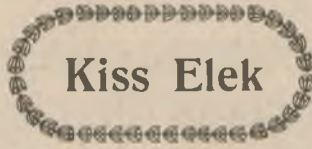
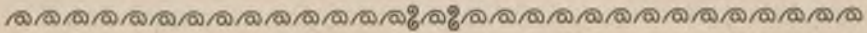
Hogy ne volna könnyű, mikor itt belénk idegződött annak a klasszikus mondásnak az ereje és igazsága: „Dulc' et decorum pro Patria mori!“

Hogy ne volna könnyű, mikor mi mindnyájan tudjuk azt, hogy „örökké élnek azok, akik a hazáért hálnak meg.“

És most hulljon le a lepel arról a márványabláról, amelyet a mi szeretetünk állított a mi hőseinknek s tünjenek elő azon azok a ragyogó nevek, amelyek feltűntetik azt, hogy kik a mi eszményképeink. És ha elkopik az arany és ha szétporlik a márvány, akkor még mindig élni fog az ő emlékük ami szívünkben, lelkiünkben, a magyar történelemben büszke példájául annak, hogy milyenek voltak a pataki diákok!

Sárospatak, 1928 okt. 6.

vitész Somody János dr.

Kiss Elek

Örök emberi sors. A tavasz után nyár, a nyár után az ős. Virágba borult fák, mik dúsan termő, gazdag aratásra virulnak, hogy tékozlóják egy egész élet nehezen termelt, fáradsággal hozott gyümölcsseit, elfáradnak azután s elmarad a rügy, a virág, a gyümölcs.

Valahogy ezek a képek jelennek meg előttem, mikor e gazdag munkásságú életen végigtekintek. Nagy, szép és áldásos munka volt.

1858-ban született Gyöngyösön, mint az ottani lelkész fia. Őt testvérével még ifjú korában teljesen árván maradt. Iskoláit Budapesten, Sárospatakon és Miskolcon végezte. Érettségi után az egyetemre iratkozik be, mint a mennyiségtan és fizika szak hallgatója. Mint harmad éves hallgatót hívják meg 1879-ben a sárospataki főiskolába tornatanárnak. Ettől kezdve nagy munkásságot fejt ki s szakadatlan folyó munkában neveli, formálja öt évtized pataki diákjait. Ugyanez év decemberében elnyeri az áll. tanítóképző tanári kinevezést is s attól kezdve kettős munkát folytat. A tanítóképző minden versenyen részt vesz alatta s munkássága folytán 16 oklevelet nyer. A főiskola is küldi a képviselőit s ezek nem hoznak szégyent az iskolára. Négy versenyen vesz részt s négy oklevelet nyer. — S emellett a nagy munkásság mellett gyakran helyettesít a gimnáziumban természetrajzot. tagja a gazdasági választmánynak, felügyel a fizikai múzeumra hosszú ideig, alapító tagja lesz az Erdélyi múzeumnak s irodalmi munkásságot is fejt ki: „Ősember nyomok Sárospatak környékén.“ (Adalékok Zemplénum megye történetéhez.)

Munkássága lelkiismeretes és megszakítás nélküli. Amig ötvenszer újul meg az iskola élete, amig ötvenszer csendül búcsúra a harangja, amig dőlnek ki fák s támadnak nyomukban újak, az ő szeretetteljes alakja ott áll, ugyanolyan fiatalos lelkesültséggel, ugyanazzal a forró diákszeretettel, amellyel idejött. Csak a haja lett fehérebb, a mosolya jószágosabb.

Az ő élete igazi élet volt. Egy cél szolgálatába állította azt, tární, tární a kincseket a feléjnyújtott éhes diákszívek számára,

férfiakat nevelni, kiknek acélos a testük, fejlettek az érzékeik és erős az akaraiuk.

Nem felejtik el őt tanítványai, kik diákéletük szép óráit töltötték kezei alatt s kiket sok-sok kedves emlék láncolt elszakíthatatlanul az ő alakjához.

Most, mikor ötven évi munka után megáll a kéz s fáradt már a nagy munkás, ki élete javarésztét az iskola szolgálatában töltötte, hogy sok-sok diák számára szórja élete dúsan termő kincseit, fogadja ezért viszonzásul tanítványai örökké hálás szeretetét.

Csathó József.

~~~~~

Okt. 6-ika, emléktábla-leleplezési ünnep és a Pataki Diákok Országos Szövetségének megalakulása.

Okt. 6-án a kedves, öreg Alma-Mater örökifjú arca glóriás fényben tündökölt s alakja vakítón aranylott az őszei napsütésben. Úgy tetszett, mintha megszokott méretei sokszázszor kitágultak volna, mert oly igézőnek, oly hatalmasnak és csodálatosnak látszott ez őszi reggelen, mint egy monumentális, ókori remek. És nem is csoda. Hiszen már kora reggel sok-sok drága, rég messzeszakadt fia sietett könnyezve köszönteni a gondos, fiaiért féltőn-aggódó Édesanyát és a könnyes-mosolygós arcú zarándokcsapatok végeleáthatatlan sorban jöttek, hogy áldón megvigasztalják sokat töprengő anyai szívét. Tüpegő, reszkető kezű öreg bácsikák fiatalos, nótás kedvvel jöttek, rózsapiros arcú, tüzesvérű fiatalok ujjongó lélekkel siettek, hogy az aradi hősök emlékének méltó tisztelettel adózva s a világháborúban elesett, hősi halált halt pataki diákok második emléktábláját testvér-szerető könnyhullatás között leplezve le, kezét a kézbe téve, öregebb testvér a fiatalabbat szeretőn átölelve, egymást soha el nem hagyó szövetségessékké szentelődjenek az Édesanya forró kebelén.

Délelőtt fél 9 óraker a ref templomban volt istentisztelet, hol *Darányi Lajos* főisk. szénior mondott költői szépségű, prófétai erejű, megható imát, majd 10 óraker kezdődött a felejthetetlen nap első nagy ünnepélye a főiskola imatermében, ahol mintegy 180 öreg pataki diák ragyogó arcát láttuk ifjúi tűztől fényleni s ahová a városi előkelőségek és a legifjabb pataki diákok is egybesereglettek. Itt a *Főiskolai Kórus* finoman kiszínezett „Hiszekegy“ száma után Dr. *Mátyás Ernő* közigazgató mondott nagy koncepciójú ünnepi beszédet. Megkapó erővel domborította ki e napnak nagyszerű jelentőségét s emelkedett hangon hangsúlyozta, hogy, ha bennünk is az aradi vértanuk örökké fénylő tántoríthatatlan hite s evangéliumi keresztyén bizonyossága fog fellángolni, jövendőnk felől nem kell aggódnunk s az ellenséges hullámverések bizonyára megtörnek rajtunk. A nagyhatású, gazdag tartalmú beszédet zúgó tapsvihar követte, majd *Zsiros József* theol.

h. tanár adta elő alkalmi költeményét, mely mély gondolataival s a lelkek legmélyebb húrjain játszó festéseivel méltó apotheozisa volt az aradi dicső vértanúk életáldozatra örömmel kész hazaszeretetének. És ekkor következett a *Főiskolai Énekkar* szereplése, mely *B. Szűcs Ferencné Rudle Erzsébet* lehelletfinom zongorakiséréte s *B. Szűcs Ferenc* ének- és zenetanár vezetése mellett a „Némó“ című operából a Rákóczi-nótát adta elő, hogy a kifogástalanul betanúlt, pompás compositiójú darab lelkesítő, bátorító szózatával festő virággá nyissa a pataki szívekben a reménység drága rózsabimbaját.

Ez volt e szent nap első nagy aktusa. A mesésen felépített emléktábla leleplezése következett ezután. Először a *Főiskolai Kórus* énekelte el művészi kidolgozással Radnay Miklós „Hősök emléke“ c. hatásos darabját. *Somody János* budapesti kir. ügyészségi alelnök lépett ekkor az emléktábla elé. Kiemelte a pataki diákok mindig lángoló hazafias lelkületét s aztán emelt hangon mondotta: Hulljon le a lepel e drága márványtábláról, hogy mindig fennen hirdesse a pataki diákok mindenkinek példányképpül szolgáló hősieis virézségét és a hazáért rajongó szívét. És mikor előragyogtak a fénylő nevek, mikor az ódon stílusú márványtetőről szívbemarkolt a „pro patria“ szavak tüzelő biztatása, a kalapok mintegy varázsszóra eltűntek a galambösz fejekről és sok diák szeméből csillogó könnyecseppek peregtek alá. Hirdesse ez emléktábla a ti soha el nem múló dicsőségeket — fejezte be mély szívből fakadó beszédét a szónok és sok pataki diák mondotta magában halkán rebegeve: Hirdesse, hirdesse dicsőségeket.

Az emléktábla megkoszorúzása következett ekkor. Koszorút vagy csokrot helyeztek a márványtáblára a magyar kir. honvédség nevében *Paksy Jenő* alezredes, a ref. egyház nevében *Forgács Gyula* ref. lelkész, a tanítóképző intézet tanári kara nevében *Kovács Dezső* igazgató, a tanítóképzői ifjúság nevében *Béky Miklós*, a főiskolai tanári kar nevében *Dr. Mátyás Ernő* közigazgató, a főiskolai ifjúság nevében *Darányi Lajos* szénior, a kegyeleti stafétafutók közül a gimnáziumi nyertes staféta nevében *Bukovinszky Béla*, a tanítóképzős és levante staféta egy egy tagja továbbá a leánycserkészek nevében *Priscsák Olga* és a tündérlék nevében *Sörössy Babsika*. *Nagy Barna* II. é. theologus adta elő ezután szép színezéssel Torday Ányos „Az édesanya fiaihoz“ c. alkalmi költeményét, majd a Hymnus közénekléseivel befejeződött e második nagy aktus is.

És ezután nemsokára úgy tetszett, mintha valami lány tavaszi fuvalom járta volna át a szíveket, mintha a négyszázados falak körül a szeretet szétáramló deleje hullámmana, mintha az őszben tavaszi rianást hirdető csodakürtök kiáltanának új életfakadást. Szent érzések csendesen suhanó szellői lengedeztek; az imaterem szeretőn hívogató, meghitt falai között szent egyesség jött létre: *megalakult a Pataki Diákok Országos Szövetsége*, hogy a mindig forrón szerető és szeretett Édesanya soha fel nem bontható vérszerződést kössön öreg fiaival s hogy a testvér-gyermekeket szent egységbe fogja össze a szeretet egyesítő aranyabroncsa. 180 öreg pataki diáklélek 180 éves

virágszála fonódott itt össze egy szép igézetű, harmónikus virágcsokorrá.

Dr. *Mátyás Ernő* közigazgató nyitja meg a Szövetség alakuló közgyűlését. Kedves anya nem fogadhatja szeretőbben messze idegenbe szakadt fiait, mint az Alma Mater, csengenek ajkáról az első köszöntő szavak. Öreg diákok szívbemarkoló szeretet-bizonyosságtételeiről emlékezve kedvesen szól egy öregebb pataki diák üzenetéről, aki a nagy halállal folytatott kérelmelhetetlen harca miatt nem jöhetett el testvérei közé. Úgy érzi, hogy ez a sok szeretetfolyó most összetalálkozik és hatalmas tengerré szélesül ki, melynek hullámai magukkal ragadják a sárospataki örökifjú diáklelkeket. Forró szeretettől áradó, nagy tetszéssel fogadott beszéde után közli az előkészítő bizottság javaslatát, hogy *Kazinczy Gábort*, a leglelkesebb pataki diákot válasszák meg a Szövetség elnökének. A javaslatot egyhangú, zúgó éljenzés között fogadják el. Majd Dr. *Mátyás Ernő* közigazgató meleg szavakkal üdvözlí a legelső pataki diákot, az egész Pataki Diákok Országos Szövetsége nevében, melynek programját az ő életében látja megvalósulva; tevékenységére a Mindenható Isten gazdag áldását kéri. — *Kazinczy Gábor* ny. kúriai bíró emelkedik ekkor szólásra. Hálásan köszöni a nagy megtiszteltetést s kedvesen hangsúlyozza, hogy amint az iskolából egykor kiüldözött pataki diákok mindig hazajöttek megkapálni a főiskola szeretve-féltett szülőjét, úgy most is minden öreg pataki diáknak haza kell járnia Patakra a szent közösség és a testvéri szeretet ápolására. Van-e e szebb vár, mint a pataki vár, énekel-e szebben Kórus, mint a pataki, hol olyan kedves a diáklelek, mint éppen Patakon, kérdi pataki szíve szent tüzétől kipirosodva s mikor beszédét befejezi, szünni nem akaró tapsorkán zúg fel.

Dr. *Trócsányi József* az alapszabályokat olvasta fel ezután, melyeket a közgyűlés egy-két kisebb helyreigazítással egyhangúlag elfogadott. Úgyszintén nagy helyesléssel találkozott az előkészítő-bizottság tagajánlása is. — Majd Dr. *Pálóczi Horváth Zoltán* ügyvéd lépett a szószékbe, hogy a régi Pataki Diákok nevében üdvözlje az új szövetséget. Bele kell kezdenünk az újjáépítés nagy munkájába, fel kell vennünk a munkának terhét s imádkoznunk kell mélységű hittel — ezek voltak megható beszédének vezérgondolatai. A kedves beszédért *Janka Károly* főiskolai gondnok és Dr. *Mátyás Ernő* közigazgató mondtak hálás köszönetet és kérték a jó Isten áldását a szövetség munkájára.

Darányi Lajos szénior az ifjúság nevében emelkedik szólásra. Örömmel emlékezik arról a biztató jelenségről, hogy a pataki diákgigények örvendetesen nőnek, hogy a pataki diák, amely már lelkes és profétadiák, többet akar, mint ezelőtt. Szeretettel kéri az édesapákat, hogy ne oltásák meg a fiaikban ezt a hívó, bátor lelkesedést s a dolgozni akarás ifjú hevét és engedjenek a pataki ifjúság közösen írt levelének, az Ifjúsági Közlönynek egy kis helyet öreg diáklakásaikban. A nagy tetszéssel fogadott, meglehangú beszéd után Dr. *Rácz Lajos* theol. tanár *Bodnár István* öreg pataki diák bájos, igazi pataki diákszívűből született versét: a „Riadót“ olvasta fel.

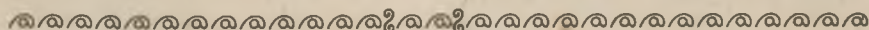

Pár perc szünet után a XXXV. zsoltár közéneklésével ismét kezdetét vette a gyűlés. *Marton János* theol. tanár tartott széles perspektívájú beszámolót a főiskola jelenlegi fontos kérdéseiről. E pompás beszámoló után — ezt a maga egész terjedelmében közöljük — melyhez többen lelkesen szóltak hozzá, az indítványok következtek. *Kazinczy Gábor* az egész Szövetség nevében hálás köszönetet mondott *Panka Károlynak*, a Szövetség körül kifejtett buzgó, odaadó munkásságáért. Egyhangúlag elfogadták az e nap eseményeiről kiadandó *Emlékkönyvről* szóló indítványt, nemkülönben azt is, hogy a Kormányzó úr *Őfőméltóságát* és *Klebensberg Kunó* kultuszminiszter urat az elnökség táviratban üdvözölje. Végre a 245. dicséret 10-ik versének eléneklésével és az *Enyedy Andor* ref. lelkész megható imádságával véget ért az impozáns alakuló gyűlés.

Délután 180 terítékes bankett volt a főiskola Mudrány-termében, hol víg hangulatban egészen öt óráig voltak együtt a lelkes, öreg diákok

Pataki diákok! Legyen e nagy nap sok szent eseménye emlékeitek ékes kertjében mindig illatozó, üde rózsaszál.

H. L.

Írásbeli tétel az 1929. évi szeptemberi lelkészképesítő vizsgálatokra.

A) Az első lelkészképesítő vizsgálatra:

Egy szakértekezés a következő három tétel valamelyikéről: a) *Ószövetségi theológiából*: Az ótestamentum apokalypsise. b) *Újszövetségi theológiából*: Pál apostol eschatológiája. c) *Szisztematika theológiából*: Kálvin Institúció-jának ismertetése.

B) A második lelkészképesítő vizsgálatra:

Egy szakértekezés a következő három tétel valamelyikéről: a) *Gyakorlati theológiából*: A református ige hirdetés és hazafiság (különös tekintettel a mai predikáció-irodalomra). b) *Magyar prot. egyház-történetből*: A budai zsinat története. c) *Egyházjogból*: Az egyház és az állam viszonya általában és különösen hazánkban.

1. *Gyakorlati bibliamagyarázat* irandó Márk XII: 28—34 alapján.

2. *Kátémagyarázatból*: A Heidelbergi káté 21. kérdése és az arra adott felelet tárgyalása.

3. *Egyházi beszéd* irandó a Zsid. levél X: 23. v. 24. alapján.

A dolgozatok egy-egy füzetben tisztán, olvashatóan írva, 1929 augusztus 1-ig adandó be (ezen határidőn túl csak püspöki engedéllyel lehet dolgozatot beadni) a theol. igazgatói hivatalba. Az első papi vizsgásoknak saját egyházi beszédöket, amelynek textusa szabadon választható, jól meg kell tanulniok és a vizsgálaton előadniok. Ez a beszéd is a házi dolgozatokkal együtt beadandó.

Miskolc, 1928 október 10.

Dr. Révész Kálmán
püspök.

Hirek.

Lapunk jelen számát a Pataki Diákok Országos Szövetségének, mint idősebb diáktestvéreinknek ajánljuk hódoló szeretettel.

A Theologus-Egylet okt. 6. iki diszgyűlése mint mindenkor, úgy most is magas színvonalú, változatos műsorú, méltó megemlékezés volt. A XC. zsoltár eléneklése után Samu István II. é. th. meleg hangú imádsága következett, majd Komáromi Sándor IV. é. th. tartott gondolatokban gazdag alkalmi írásmagyarázatot. Csathó József III. é. th. Nagy A. „Fantáziá“-ját játszotta ügyesen, temperamentumosan. Az ünnepi beszédet Kovács József theologus-elnök tartotta, mely széles látókörrel, gazdag ismeretről és lelkes kálvinizmusról tanuskodó nagszerű megvilágítása volt október 6-ika életet lehelő mélységeinek. Horkay Barna II. é. th. Zsiros József: Okt. 6-án c. költeményét adta elő ügyes rutinnal. A kedves ünnepély a Hymnus eléneklésével ért véget.

Az Önképzőkör okt. 6.-iki disz-ünnepélye is méltó keretek közt folyt le. A szép műsor a következő volt: 1. Hymnus. Énekelte a közönség. 2. Ünnepi beszédet mondott Harsányi György ifj. elnök. 3. Hollóka Ferenc olvasott fel „A 13 vértanú“ címen. 4. Tatár Lajos szavalta el Ábrányi Emil „Okt. 6.-án“ c. költeményét. 5. Homoky György zongorán játszotta Liszt Ferenc „A pusztá fájdalma“ c. darabját. 6. Szózat. Énekelte a közönség.

Október 6-iki ünnep a tanítóképzőben. Impozáns ünnepély keretében áldozott a 13 aradi vértanú emlékének a tanítóképezdei

ifjúság is. A gazdag műsor a következő volt: 1. Hymnus. Énekelte a közönség. 2. Alkalmi beszédet mondott Béky Miklós ifj. elnök. 3. Szepessy László: Bitófák beszéde. Szavalta Rezessy László III. é. t. n. 4. Apotheosis. Énekelte az Ifjúsági Énekkar. 5. László Sándor: Rab magyarokhoz. Szavalta Tóth János IV. é. t. n. 6. Mendelssohn: Gyászinduló. Zongorán játszotta Gosztonyi János V. é. t. n. 7. A hősök emléktábláját megkoszorúzta Hajas Károly V. é. t. n. 8. Hiszekegy. Énekelte az Ifjúsági Énekkar.

Főgimnáziumunkban Hallgató Sándor 3 havi franciaországi tanulmányútról visszatérve megkezdte tanítását. — **Zelles Lajos** betegsége miatt 4 havi szabadságot kért. Helyettesítését **Csontos József** nyug. gimnáziumi és közigazgató végzi, diákjainak szeretetével és örömeivel fogadva. — **Bodu Béla** német—latin szakos tanárt alkalmazta az Ig.-tanács az első osztály párhuzamosításával szükségessé vált új h.-tanári állásra. Ezelőtt az ipolysági áll. gimn. rendes tanára és 1 évig megbízott igazgatója is volt.

A szüreti vakáció f. hó 13-án déli 1 órától 21-én estig tart.

A 763. sz. Sztáray Mihály cserkészapród-csapat szept. hó 30-án tartotta fogadalomtételi ünnepélyét. A fogadalmat, melyen a csapatnak hat lelkes kis katonája kötelezte el magát nagy munkára, Szabó Károly cs. tiszt, főiskolai tornatanár vette ki. A szervező-

testület részéről, annak elnöke : Forgács Gyula, helybeli lelkész mondott meleg, szeretetteljes szavakat az új munkásokhoz. Az Isten áldását Kovács József hh. öregcs. kérte szívből jövő imádságban. Az Isten gazdag kegyelme váltsa valóra jövő életükben nagy vágyaikat s erősítse és ápolja bennük az akarást!

Kirándulások. 38 gimnazista 2 tanár vezetésével az aggteleki cseppkőbarlangot, továbbá Miskolc és Diósgyőr nevezetességeit tekintette meg. — F. hó 10 én a városunkhoz közel fekvő Nándorfürdőhöz kirándult az egész gimn. ifjúság, a theológusok pedig egy héttel előbb töltöttek ugyanott egy kedves őszi napot.

A Kórus introitusát f. hó 10. én tartotta meg *Hörccsik Béla* karnélök. A meleg hangulatú ismerkedő vacsorán és tagavató estélyen a theol. karon kívül vendégeink voltak: Hörccsik Lajos vilmányi ref. lelkész (az elnök édesatyja) és leánya

A Timótheus öregcserkészcsapat egy kis öre vaticserkészőrsöt alakított A napokban csolnakon járták meg az útát Tokajig s vissza, mely alkalommal a vaticserkész kiülönpróbát sikeresen letették. - Most nagy buzgalommal készülnek nyári vizitáborozásukra. melynek útvonala körülbelül Sárospatak—Szeged lesz. Tanítsa őket a természet Isten forró szeretetére!

A Biblia Szociális Tanításai címen jelenik meg december havában magyar nyelven egy, a mai kor legégetőbb kérdéseivel foglalkozó kiváló angol munka. Lapunk olvasói a bolti árnál 25°/_o-kal olcsóbban, 3 pengő 50 fillérért szerezhetik meg a könyvet, ha előjegyzésüket beküldik november 15-ig a fordító *Incze Gábor* ref. lelkész címére (Budapest, II, Margit-körut 54.) egy levelező-lapon. Fizetni csak a könyv megérkezése utáni 8 nap alatt kell a könyvben érkező csekklapon.

Köszönettel nyugtázzuk a következő előfizetéseket: Szekeres Ilona Miskolc 10 P. Ujszászy Kálmán, Kisfaludy László Spatak, Dr. Ambrus István Sajószentpéter, Szekerkay Ica Spatak, Tomory Dezső Szabolcs, Rácz Lajos Bpest, Dr. Rácz Lajos Spatak, Witek Imre Spatak 5—5 P. Kreszcankó Ilona S-a.-újhely, Kerekes József Miskolc, Balsay Bertalan Olaszliszka, Magyary Lajos Cegléd, Rácz Gábor Bpest. „Comenius“ Önképzőkör Spatak, Téchy Lajos Pácin, Dr. Kiss László Gyula, Tomory Pál Paszab, Dr. Sasi Nagy Imre Pécs, Rácz Ilonka Bpest. Dr. Szántó Gyula Csorna, Dr. Hammersberg Miklós Bpest 4—4 P. Keresztessy Évike Oros 2:50 P. Szabó Károly Spatak, Jakab András Spatak, Almássy Bözsike Megyaszó 2—2 P.

A kiadóhivatal üzenetei.

Lapunk jelen számához csekklapot mellékelünk (kivéve azokat, akikről az előfizetést már megkaptuk). Kérjük mielőbbi szives felhasználását.

Rácz I. Bpest Üdvözlétét köszönettel viszonzozzuk.

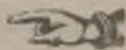
Kiadja: a főiskolai Ifjúsági Egylet.

Kiadóhivatali főnök: Gáthy Lajos IV. é. hh.

Legszebb ajándéktárgyak nagy választékban!

Joggal mondja az angol:

'Time Is Money'

(Az idő pénz.)

FONTOS Önnek, hogy tudja a pontos időt?

Keressen fel még ma és **kérje az „én” órámat** 3 hónapi próbaidőre. Meg fog győződni arról, hogy lehet olcsón és mégis **megbízhatóan pontos órája.**

Órák, mindennemű ékszerek, dísz tárgyak, **valódi ezüst** evőkészletek **kedvező részletfizetési feltételek** mellett kaphatók.

Spitz Pál

órák és ékszerész, **Sárospatak.**

Vidékre **választékok** készséggel küldök!!

Varrógépek és eredeti **Steyer Vaf-**
fenrad kerékpárok gyári raktárral

Fodrász-

és borbélymunkák

legpontosabban eszközölnének

Sárospatak.

☞ *a Patikaközben.* ☞

Dobozy István

a diákság felkarolt borbély és fodrász-
mesterének modern műtermében.

40 év óta áll fenn

id. Szepessy István

sütődéje.

Sárospatak legrégibb, legked-
veltebb péküzlete.

Minden nap friss

péksütemények,

fehér és barna kenyerek.